

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК 351

Жукова Ірина Віталіївна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
заступник директора з навчально-виховної роботи*

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Жукова Ирина Витальевна

*кандидат наук по государственному управлению, доцент,
заместитель директора по учебно-воспитательной работе*

Учебно-научного института менеджмента и психологии

ГУВО «Университет менеджмента образования»

Zhukova Irina

Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor,

Deputy Director for Educational Work of the

Educational and Scientific Institute of Management and Psychology

SEE "University of Education Management"

ORCID: 0000-0003-4927-0610

**ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:**

НА ПРИКЛАДІ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ОСОБЕННОСТИ ВЛИЯНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА НА

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ

ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: НА ПРИМЕРЕ

СТРАН ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

PECULIARITIES OF THE INFLUENCE OF CIVIL SOCIETY ON

STATE REGULATION OF LAW ENFORCEMENT ACTIVITY: ON

THE EXAMPLE OF THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION

Анотація. Розглянуто особливості впливу громадянського суспільства на державне регулювання правоохоронної діяльності у межах країн-учасниць Європейського Союзу. Проведено ґрунтовний аналіз нормативно-правового забезпечення та механізмів практичної реалізації активної взаємодії представників громадянського суспільства та правоохоронних органів держав-учасниць Європейського Союзу (Бельгії, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Фінляндії, Франції, Угорщини). Розглянуто можливості широкого залучення представників громадянського суспільства до правоохоронної діяльності з використанням різних форм та методів у межах країн-учасниць Європейського Союзу. Доведено, що думка громадянського суспільства про функціонування системи правоохоронних органів виступає одним із ключових чинників зміцнення зв'язків та покращення взаємодії вищевказаних структур із представниками громадського сектору, в тому числі, окремих громадян чи громадських організацій. Обґрунтовано, що використовуючи найбільш вдалі форми та методи ведення правоохоронної діяльності, за умови адаптації їх до умов особливостей саме нашої країни, можливе забезпечення більш ефективної реалізації правоохоронної функції. Підкреслено, що важливими факторами розвитку взаємодії між правоохоронними органами та громадянським суспільством на основі співробітництва мають бути формування мотивації та функціонуючої системи заохочень для представників громадянського суспільства. Відзначено, що, з метою повноцінної реалізації функцій охорони правопорядку та профілактики скоєння правопорушень, необхідне здійснення безпосереднього впливу представниками громадянського суспільства на правоохоронну діяльність за рахунок підвищення рівня суспільної, соціально-правової активності.

Ключові слова: вплив, взаємодія, співпраця, правоохоронна діяльність, поліція, громадянське суспільство, громадський контроль, зарубіжний досвід.

Анотація. Рассмотрены особенности влияния гражданского общества на государственное регулирование правоохранительной деятельности, в рамках стран-участниц Европейского Союза. Проведен подробный анализ нормативно-правового обеспечения и механизмов практической реализации активного взаимодействия представителей гражданского общества и правоохранительных органов государств-участников Европейского Союза (Бельгии, Великобритании, Германии, Польши, Финляндии, Франции, Венгрии). Рассмотрены возможности широкого привлечения представителей гражданского общества к правоохранительной деятельности с использованием различных форм и методов в рамках стран-участниц Европейского Союза. Доказано, что мнение гражданского общества о функционировании системы правоохранительных органов выступает одним из ключевых факторов укрепления связей и улучшения взаимодействия вышеуказанных структур с представителями общественного сектора, в том числе, отдельных граждан, или общественных организаций. Обосновано, что используя наиболее удачные формы и методы ведения правоохранительной деятельности, при условии адаптации их к условиям особенностей именно нашей страны, возможно обеспечение более эффективной реализации правоохранительной функции. Подчеркнуто, что важными факторами развития взаимодействия между правоохранительными органами и гражданским обществом, на основе сотрудничества, должны быть формирование мотивации и функционирующей системы поощрений для представителей гражданского общества. Отмечено, что, с целью полноценной реализации функций охраны правопорядка и профилактики

совершения правонарушений, необходимо осуществление непосредственного влияния представителями гражданского общества на правоохранительную деятельность за счет повышения уровня общественной, социально-правовой активности.

Ключевые слова: влияние, взаимодействие, сотрудничество, правоохранительная деятельность, полиция, гражданское общество, общественный контроль, зарубежный опыт.

Summary. *The peculiarities of the influence of civil society on the state regulation of law enforcement activities within the member states of the European Union are considered. A thorough analysis of regulatory and legal support and mechanisms for the practical implementation of active cooperation between civil society and law enforcement agencies of the European Union (Belgium, Great Britain, Germany, Poland, Finland, France, Hungary). Possibilities of wide involvement of civil society representatives in law enforcement activities using various forms and methods within the member states of the European Union are considered. It has been proven that the opinion of civil society on the functioning of the law enforcement system is one of the key factors in strengthening ties and improving the interaction of the above structures with representatives of the public sector, including individual citizens or NGOs. It is substantiated that using the most successful forms and methods of law enforcement, provided they adapt to the conditions of our country, it is possible to ensure more effective implementation of law enforcement. It is emphasized that important factors in the development of cooperation between law enforcement agencies and civil society on the basis of cooperation should be the formation of motivation and a functioning system of incentives for civil society. It is noted that, in order to fully implement the functions of law enforcement and crime prevention, it is necessary to directly*

influence the representatives of civil society on law enforcement activities by increasing the level of public, social and legal activity.

Key words: *influence, interaction, cooperation, law enforcement, police, civil society, public control, foreign experience.*

Постановка проблеми. Нинішній стан суспільного розвитку та сучасні умови існування будь-якої держави нерозривно пов'язані з використанням актуальних підходів до реалізації правоохоронної функції. Інтеграція українського суспільства у європейську спільноту та прагнення досягти загальноєвропейських стандартів, в тому числі, і у правоохоронній сфері, сприяють пошуку інноваційних шляхів розвитку та вимагають більшої відкритості від представників правоохоронних органів з урахуванням застосування нових результативних методик та сучасних засобів. У такому ракурсі доволі цінним джерелом інформації виступає успішний досвід розвинених країн світу, зокрема, Європейського Союзу, у питаннях правоохоронної діяльності, їх активної співпраці з громадянським суспільством та залученням його представників до процесів забезпечення правопорядку. Тож, використовуючи найбільш вдалі форми та методи ведення правоохоронної діяльності, за умов адаптації їх до умов особливостей саме нашої країни, можливе забезпечення більш ефективної реалізації правоохоронної функції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковий інтерес до визначення особливостей впливу громадянського суспільства на державне регулювання правоохоронної діяльності у межах країн-учасниць Європейського Союзу досить яскраво прослідковується у роботах багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Проте, навіть беручи до увагу значну кількість вищевказаних досліджень, акцентуємо увагу на необхідності детального вивчення успішного досвіду країн Європейського Союзу у даній сфері з метою його застосування на українських теренах.

Мета статті – узагальнення успішного зарубіжного досвіду розвинених країн-учасниць Європейського Союзу щодо здійснення впливу громадянського суспільства на державне регулювання правоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день для кардинального покращення нинішньої ситуації у сфері профілактики кримінальних правопорушень та боротьби з проявами злочинності необхідне поєднання зусиль громадянського суспільства та правоохоронних органів з метою отримання широкої підтримки з боку населення будь якої країни.

У ракурсі даної теми доцільним є вивчення успішного досвіду держав-учасниць Європейського Союзу щодо різних форм взаємодії та впливу громадянського суспільства на державне регулювання правоохоронної діяльності.

Так, уряд Великої Британії активно підтримує участь представників громадянського суспільства у правоохоронній діяльності країни, що полягає у реалізації загальнонаціональної програми «Партнери проти злочинності». Її метою є поглиблення подальшої співпраці правоохоронних органів та представників громадянського суспільства за рахунок здійснення профілактичних методів по протидії виникнення злочинів. За даної ініціативи реалізуються наступні програми:

- «Сусідське спостереження»
- «Вуличне патрулювання»
- «Квартальний констебль»
- «Більш безпечні міста»

Такі програми сприяють не лише боротьби з проявами злочинності, а й підтримують процес усунення почуття страху перед криміногенними ситуаціями. Дані заходи здійснюються спільними зусиллями правоохоронних органів, місцевої влади, представниками громадянського

суспільства та приватного сектору. Особлива увага у даних програмах приділяється участі соціально активних громадян та здійсненню за їх місцем проживання профілактичної роботи. Система правоохоронних органів у Великій Британії підпорядковується місцевим громадам та основними складовими їх функціонування є дотримання наступних принципів:

- активне залучення представників громадянського суспільства до реалізації функції охорони громадського порядку;
- запровадження обов'язкової процедури виборності посад в правоохоронних органах у конкретній місцевій громаді;
- відкритість інформації та підзвітність правоохоронних органів представникам громадянського суспільства;
- постійне інформування громадськості про криміногенну ситуацію на конкретній території;
- надання грантів з боку держави з метою фінансової підтримки активних громадських організацій, що співпрацюють з правоохоронними органами щодо запобігання злочинності;
- державне стимулювання роботодавців країни з метою активної участі їх працівників у сфері профілактики злочинності.

Поширеною у Великій Британії практикою є, також, функціонування громадської патрульної служби, яка полягає у залученні добровольців до роботи поліції в процесі проведення масових заходів, розшуку криміногенних осіб та зниклих людей, а, також, посилення регулярних поліцейських сил [1, с. 91-97].

Для Німеччини та Польщі характерним є переорієнтація на реалізацію правоохоронними органами сервісної функції, а, також, переважання методів для підвищення культури роботи поліцейських структур. Тому, робота правоохоронних органів у даних країнах направлена не тільки на вирішення проблем з проявами злочинності, а і на

усунення ряду деструктивних чинників та превенції правопорушень. У цьому напрямі було реформовано систему правоохоронних органів, в тому числі, створено одну з найдієвіших у Європі структуру дорожньої поліції, яка в повній мірі забезпечена широкою мережею відеокамер та автоматичних систем безпеки [2, с. 604].

Розглядаючи позитивний досвід Франції у процесах взаємодії представників громадянського сектору з правоохоронними органами, необхідно акцентувати увагу на функціонуванні досить розвиненої системи муніципальної поліції, так званої, поліції місцевого самоврядування. Дана структура здійснює функцію охорони громадського порядку у різних населених пунктах, одночасно активно співпрацюючи з органами Національної поліції. Значну увагу у такому контексті урядом приділено підтримці співробітництва системи правоохоронних органів з волонтерами з питань забезпечення охорони громадського порядку сприяння здійснення рятувальних операцій у випадку виникнення надзвичайних ситуацій (нешасних випадків, природних катаклізмів), надання допомоги людям похилого віку тощо. До того ж, практикується функціонування змішаних патрулів, які складаються з штатних поліцейських та представників громадянського суспільства з метою запобігання виникнення злочинів[3].

Поширеною практикою в Угорщині є велике значення участі громадянського суспільства у державного регулюванні правоохоронної діяльності, зокрема, низки громадських організацій. Найбільш поширеним є використання сил громадянського суспільства для забезпечення охорони громадянського суспільства [4, с. 121].

У ракурсі впливу громадянського суспільства на державне регулювання громадянського суспільства, уряд Нідерландів значну увагу приділяє заходам усунення та попередження виникнення проявів корупції у системі публічного адміністрування, зокрема, у судових органах влади.

За рахунок функціонування доволі розвиненого інституту добровільних інформаторів, здійснюється повноцінний нагляд за роботою державних службовців судової сфери. Такий контроль здійснюється за допомогою отримання повідомлень до правоохоронних структур фактів щодо підкупу посадових осіб [5].

Уряд Фінляндії створив успішно функціонуючу структуру (Дорадчий комітет у справах поліції), до роботи якої долучено представників профспілок, політичних партій та провідних промислово-торгових фірм. Даний орган за допомогою підтримки вищевказаних недержавних суб'єктів активно здійснює діяльність з метою розкриття злочинів, а, також, проведення заходів щодо профілактики правопорушень. При цьому, значну увагу приділено процесам навчання та консультування громадян країни у напрямках запобігання виникнення злочинних дій, а, також, здійсненню безпосереднього та довгострокового обслуговування представників громадянського суспільства з метою підвищення рівня їх безпеки [6].

Питання впливу громадянського суспільства у процесах державного регулювання правоохоронної діяльності вважаються дуже важливими у Бельгії. На місцевому рівні співпраця правоохоронних органів та представників громадянського суспільства відбувається за рахунок функціонування так званих «діалог-кафе». У будь-яких населених пунктах країни відповідальні особи (дільничні поліцейські) на постійній основі здійснюють зустрічі з представниками громадськості з метою обговорення нагальних проблем та отримання пропозицій щодо їх усунення, а, також, проведення профілактичних заходів з метою підвищення рівня безпеки населення. Результатом таких зустрічей є оперативне прийняття управлінських рішень у цій сфері для поліпшення наявної ситуації, а, також, розподіл завдань для представників правоохоронних органів. Така форма взаємодії зближує представників громадянського суспільства та

правоохоронних структур. Також, здійснюється активне залучення молоді та інших верств населення до участі у волонтерському русі з метою допомоги органам поліції Бельгії, зокрема, у здійсненні патрулювання тощо [7].

Висновки: позитивний досвід країн-учасниць Європейського Союзу щодо особливостей впливу громадянського суспільства на державне регулювання правоохоронної діяльності доводить, що ефективність здійснення такої діяльності безпосередньо пов'язана з активною участю представників громадськості та наявністю довіри від населення, а, також, активної підтримки партнерських відносин між правоохоронними органами та представниками громадськості. У розвинених країнах триває процес вдосконалення взаємодії між представниками громадськості та правоохоронними органами з метою забезпечення прав і свобод громадян країни, а, також, створення надійної системи захисту від злочинних дій, що, у результаті, сприятиме зростанню довіри громадянського суспільства до поліції та інших правоохоронних структур.

Література

1. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / М. Г. Колодяжний ; за ред. В. В. Голіни. Х.: Право, 2017. 252 с.
2. Проневич О. С. Німецька та польська моделі партнерської взаємодії поліції та населення на локальному рівні / О. С. Проневич // Форум права. 2011. № 4. С. 600-606. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Zhukova I.V., Romanenko E. Peculiarities of cooperation of the European Union in the framework of partnership civil society development programs // Public management. March 2020. № 2 (22). PP. 191-201.
4. Сучасні аспекти науки: колективна монографія за заг. ред. Є.О. Романенка // Є.О. Романенко, І.В. Жукова // Розробка механізмів

формування інформаційного суспільства держави. Київ; Братислава: ФОП КАНДИБА Т.П., 2020. С. 39-50.

5. Непомнящий О. М. Механізми державного управління регіональним розвитком / О. М. Непомнящий, О. А. Дегтяр // Менеджер. 2018. № 1. С. 165-170.
6. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Л 69 Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.
7. Медведенко С. В. Зарубіжний досвід взаємодії поліції з громадськістю на прикладі Великобританії та Бельгії / С. В. Медведенко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. Вип. 83 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2019. С. 135-142.

References

1. Kolodjashnyj M. Gh. Suchasnyj zarubizhnyj dosvid ghromadsjkogho vplyvu na zlochynnistj : monohrafija / M. Gh. Kolodjashnyj ; za red. V. V. Gholiny. Kh.: Pravo, 2017. 252 s.
2. Pronevych O. S. Nimecjska ta poljsjska modeli partnersjkoji vzajemodiji policiji ta naselejnja na lokaljnomu rivni / O. S. Pronevych // Forum prava. 2011. # 4. S. 600-606. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Zhukova I.V., Romanenko E. Peculiarities of cooperation of the European Union in the framework of partnership civil society development programs // Public management. March 2020. # 2 (22). PP. 191-201.
4. Suchasni aspekty nauky: kolektyvna monohrafija za zagh. red. Je.O. Romanenka // Je.O. Romanenko, I.V. Zhukova // Rozrobka mekhanizmv formuvannja informacijnogho suspiljstva derzhavy. Kyjiv; Bratyslava: FOP KANDYBA T.P., 2020. S. 39-50.

5. Nepomnjashhyj O. M. Mekhanizmy derzhavnogho upravlinnja reghionalnym rozvytkom / O. M. Nepomnjashhyj, O. A. Djeghtjar // Menedzher. 2018. # 1. S. 165-170.
6. Loghvynenko B. O., Kravchenko I. S. L 69 Vzajemodija policiji ta suspiljstva na zasadakh partnerstva v dijalnosti pidrozdiliv preventyvnoji dijalnosti: Metodychni rekomendaciji. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2018. 20 s.
7. Medvedenko S. V. Zarubizhnyj dosvid vzajemodiji policiji z ghromadsjkistju na prykladi Velykobrytaniji ta Beljghiji / S. V. Medvedenko // Aktualjni problemy derzhavy i prava: zb. nauk. pr. Vyp. 83 / redkol.: Gh. I. Chanysheva (gholov. red.) ta in. Odesa : Gheljvetyka, 2019. S. 135-142.